

E versek mindegyike amerikai szerzőktől származik. Három az úgynevezett imagistáktól, akik a huszadik század elején Ezra Pound szellemi vezérletével indították rövid életű mozgalmukat. Közéjük tartozik Poundon kívül Amy Lowell és, bár inkább „elődként”, T.E. Hulme is. Az imagizmus olyan költészetet próbált létrehozni, amely minimális eszközökkel, de a nyelv természetes vizualitásának minél tökéletesebb kihasználásával önálló mikrokozmoszt teremt. A mozgalom saját törvényei szerint hullott szét; Pound szerint érdekesebb egy egész élet alatt egyetlen jó image-et írni, mint köteteket. Az imagista vers igazában önmagában érvényesül, nem egymásután, kötetenként olvasva.

Az imagizmus természetes módon rokona a keleti irodalmak világlátásának. Etheridge Knight színesbőrű amerikai költő már jóval a mozgalom után fordul a haikuhoz, ehhez a Kosztolányi és Faludy fordításaiból ismert japán versformához. Knight, ellentétben általában a fordításokkal, betartja az öt-hét-öt szótagos szerkezetet, de az itt részben lefordított ciklus utolsó, lefordíthatatlan darabjában jelzi, hogy a kölcsönzött formák nem minden szándékhoz, nyelvhez vagy kultúrához idomulnak tökéletesen („Making jazz swing in / Seveteen syllables AIN'T / No square poet's job.”). Ezáltal a fordítás is inkább az eredeti által ihletett, de a befogadó nyelv törvényei szerint építkező új vers, mely leginkább szellemét közelítheti meg az eredetinek. Hogy a kísérlet jelen van mai irodalmunkban, azt bizonyítják, Deme Zoltán, Fodor Ákos, Babics Imre és a kétnyelvűsége miatt külön érdekes Dalos Rimma versei. De idézhetnénk egy, a költői szándéktól függetlenül töredékben maradt, de image-ként tökéletes József Attila-i sort is: „A tő jegét kásás hó fedi...”

Carl Sandburg-ról, az utolsó szerzőről annyit, hogy bár nem volt köze az imagizmushoz, az ő hatalmas kötetében is megjelenik néhány poundi “”apró”; ilyenek az itt lefordítottak is. Poundot említve még megjegyzendő, hogy kétsorosának utolsó sora azonos Károlyi Amy fordításával, ez azonban csak utólag derült ki, s mint az imagizmus poundi manifesztójából kitűnik, az eredetiség amúgy sem kifejezetten követelmény.

Török Attila

Thomas Ernest Hulme (1883-1917)

Image

Szoknyája fekete köd
Ametiszt-oszlopok fölött

Amy Lowell (1874-1925)

Őszi köd

Szitakötő vagy juharlevél,
ami most puhán a tóra szállt?

Ezra Pound (1885- ?)

Metrómegálló

Arcok kísértete a tömegben;
Szirmok egy nedves, fekete ágon.

Etheridge Knight (1933-)

Haiku 1

Kelet. Őrtorony
ragyog a fényben. Sziklán
a gyíkok: rabok.

Haiku 5

Hikoridió
ceruzavékony árnya
a holdfény-havon

Haiku 7

Holdárnyék alatt
kést villant egy fiú s szel
hús csillag-jeget

Haiku 8

Augusztus fűvén
egy napsugár-ütötte
tört pohár sikolt

Carl Sandburg

Ablak

Egy vasúti kocsi ablakából
Az éjszaka fényekkel áttört
Nagy, sötét puhaság.

Vágyakozó

A vágyak ajkadon hagyták
Szárnyaik nyomát.
A bánat sárkányt röptet szemedben.

Fordította: Török Attila